

VII.602.72.2015. JZ

Pan
gen. Jacek Kitliński
Dyrektor Generalny Służby
Więziennej
ul. Rakowiecka 37a
02-521 Warszawa

Szanowny Panie Dyrektorze

Pragnę uprzejmie poinformować Pana Dyrektora, że do Rzecznika Praw Obywatelskich wpłynęły w ostatnim czasie liczne skargi od osób osadzonych, w których podnosili oni różnego rodzaju trudności, jakie napotykali w udziale w głosowaniu (w wyborach samorządowych w 2018 roku i do Parlamentu Europejskiego w roku 2019). W każdej ze zgłoszonych spraw Rzecznik Praw Obywatelskich podjął postępowanie wyjaśniające.

Pragnę zauważyć, że w zdecydowanej większości analizowanych spraw skarżący osadzeni posiadali pełnię praw publicznych oraz - zgodnie z art. 62 Konstytucji RP - czynne prawo wyborcze. W konsekwencji konstytucyjnej zasady powszechności wyborów instytucje państwa mają obowiązek umożliwienia udziału w głosowaniu wszystkim uprawnionym. Należy w tym kontekście przywołać Zalecenia Rec(2006)2 Komitetu Ministrów dla państw członkowskich Rady Europy w sprawie Europejskich Reguł Więziennych. W punkcie 24.11. wskazano, że *„Władze więzienne zapewniają więźniom udział w wyborach, referendach i innych aspektach życia publicznego, tak dalece jak ich prawa nie zostały ograniczone przez prawo krajowe”*.

Na podstawie skarg oraz materiału zebranego w wyniku korespondencji z dyrekcjami zakładów karnych i aresztów śledczych, prowadzonej w toku ich wyjaśniania, można

wskazać, że jednym z najpoważniejszych problemów, jakie występują w związku z wyborami jest **brak przystępnej, jasnej i wyczerpującej informacji skierowanej do osadzonych**. Rzecznik odnotował bowiem (podobnie jak w ubiegłych latach), że mimo starań i licznych działań podejmowanych przez Służbę Więzienną, osadzeni wciąż nie czują się skutecznie i wyczerpująco informowani o tym kto, kiedy i na jakich zasadach może brać udział w wyborach. W wielu skargach osadzeni uwypuklali **brak wiedzy o istotnych kwestiach organizacyjnych**, m.in. w zakresie możliwości doprowadzenia do lokalu wyborczego itp., co w praktyce uniemożliwiało im uczestniczenie w wyborach.

Pragnę zauważyć również, że zgodnie z analizami Rzecznika, a także ustaleniami doktryny (m.in. A. Bodnar, D. Pudzianowska, A. Płoszka, M. Wolny, *Wybrane problemy prawa do udziału w wyborach*, Warszawa 2015), innym ważnym powodem występowania barier w głosowaniu wyborców osadzonych **jest niedostosowany system prawa wyborczego**, w tym m.in. niedoskonałe - w kontekście udziału w wyborach osadzonych - procedury związane z funkcjonowaniem rejestrów i spisów wyborców, a także dotyczące technicznych aspektów oddawania głosu wyborczego (m.in. brak tzw. „alternatywnych procedur głosowania”). Szczególnie w wyborach samorządowych liczni osadzeni byli przez to w praktyce pozbawieni możliwości wyboru swoich przedstawicieli, co stanowi w moim przekonaniu naruszenie ich konstytucyjnych praw politycznych. Kwestie te były przedmiotem korespondencji Rzecznika Praw Obywatelskich m.in. z Państwową Komisją Wyborczą.

Dlatego, mając na uwadze zbliżające się wybory do Sejmu RP i do Senatu RP, działając na podstawie art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2018 r., poz. 2179 ze zm.), Rzecznik zwraca się do Pana Dyrektora z uprzejmą prośbą o rozważenie możliwości podjęcia przez Służbę Więzienną **dotatkowych działań informacyjnych dotyczących możliwości skutecznego korzystania z praw wyborczych przez osadzonych, w tym w zakresie kwestii technicznych oraz organizacyjnych**.

Z poważaniem